

17.08x15.75	1	עמוד 31	כותרת - ישראל היום!	03/07/2018	64202797-7
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

אופיר העברי

כ' בתמוז: להכיר תודה לבנימין זאב הרצל

ז'בוטינסקי, פולמוסן הריף ונחרץ שאף התנגד ל"תוכנית אוגנדה" של הרצל, התייחס תמיד לחוזה המדינה בחרדת קודש שכמותה לא זכה לה אצלו כמדומה אף אחד אחר. הוא כינה אותו "אחרון ראשי הגולה בישראל". בן-גוריון תיארו כך: "לא יקום עוד איש נפלא כזה, המאחד בקרבו את גבורת המכבי עם מזימות דוד, אומץ לב רבי עקיבא המת ב'אחד' וענוות הלל, את יפי רבי יהודה הנשיא ואהבת-אש של רבי יהודה הלוי".

עבור דור שלם של צעירים ציונים – ובהם בן צבי, ברל כצ' נלסון, יצחק טבנקין וכמובן בן-גוריון – מותו הפתאומי של הרצל בשנת 1904 גרם זעזוע עמוק ותחושת משבר, שהביאו אותם למסקנה שעשכשו זוהי חובתם שלהם להקדיש את חייהם לעלייה ולמעשה הציוני.

דעיכת דמותו של הרצל במרחב הציבורי הישראלי אירעה בשל כמה סיבות. בחלוף הדורות, רעיונות המדינה היהודית וקיומה נראים לרבים כמובנים מאליהם, וכתוצאה מכך הייחודיות והתנאים הבלתי אפשריים, שבמסגרתם פעל הרצל, קשים להבנה. כמו כן, בעוד שעם השנים קמו תנועות ומוסדות רבים המוקדשים לשימור דמויותיהם של מנהיגי זרמי הצינונות השוריים, נותר המנהיג המייסד מיותר במידה רבה.

די להתבונן בכמות המשאבים שמקדישה המדינה למורשת דמויות כמו בגין ורביץ, בכל הכבוד השמור להם, לעומת דלות המשאבים המוקדשת למורשת חוזה המדינה. החגיגות שבהן חזיינו מצאו מקום לציין אפילו את התרומה לישראל של היהודים הרפורמים והחרדים, ושל בני משפחת רוטשילד. הכל כמובן ראוי ויפה, כל עוד זוכרים שכל אלה התנגדו לחונו של הרצל בראשיתו, ולא רק שנמנעו לסייע, אלא לעיתים אף נלחמו בו באופן נחרץ.

ביום פטירתו ה-114 של בנימין זאב הרצל, אולי הגיע הזמן שישראל תדע להכיר תודה לחוזה המדינה.

במסגרת אירועי 70 שנה למדינת ישראל, 100 להצהרת בלפור ו-120 לקונגרס הציוני הראשון, חגגנו זה מכבר הישגים עצומים. לא חסרו ביטויי הוקרה למנהיגים הבולטים שהובילו אותנו עד הלום: ויצמן וסוקולוב, שהביאו את הצהרת בלפור, ז'בוטינסקי ובן צבי, שהניחו את היסודות לבניית כוח צבאי יהודי, וכמובן בן-גוריון, שהכריז על הקמת המדינה והנהיג את ייסודה. גם מנהיגים שפעלו בעיקר אחר קום המדינה, כמו בגין, רבין ועוד, זכו להתייחסות הולמת בדרגשים כאלה ואחרים.

רק דמות אחת נותרה כמעט נשכחת בחגיגות אלה – הרמות החשובה ביותר, זו שבלעדיה ספק אם היינו כאן היום – בנימין זאב הרצל. אמנם, אפשר היה להבחין בדיוקנו מבליח לרגע על קיר הכנסת או באירוע ממלכתי כלשהו, וגם שמו הוזכר כדי לצאת ידי חובה – אולם דמותו ופועלו נפקדו כמעט לגמרי מהסיפור הציוני והישראלי שחגגנו השנה.

לא כך היה המצב בעשורים הראשונים לצינונות ולמדינה. אז, לא רק שדיוקנו נראה בכל מקום, אלא שמעמד רעיונותיו ופועלו של הרצל היה כה ברור מאליו, עד שהוא היה לאדם היחיד ששמו הוא חלק מהכרזת העצמאות של ישראל. היתה בכך כמובן גם הכרה בהישגיו, כמי שבמו ידיו ניסח את התוכנית להקמת מדינה יהודית, הקים את התנועה הציונית ומוסדותיה כמו קרן קיימת לישראל והבנק הלאומי, ופעל אצל המעצמות, במיוחד בריטניה, להכרה בזכות היהודים לארץ ישראל, באופן שהכין את הקרקע להצהרת בלפור.

היתה ביחס הזה כנראה גם משום תחושת אשמה על כך שהרצל השקיע בתנועה הציונית לא רק את כל מרצו אלא גם את כל הונו המשפחתי, ולאחר מותו נכשלה התנועה הציונית בסיוע לילדיו. אולם בראש וראשונה היה מעמדו ביטוי לכך שאין להבין את תולדות הצינונות בלי ההשפעה העצומה והמכרעת של דמותו ופועלו על מנהיגים כמו ז'בוטינסקי, בן-גוריון ורביץ אחרים.